
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

עיונים בספר 'חקי הנשים' (קאנון אלנסא)
לר 'יוסף חיים מבגדאד - 13034

תאריך עדכון אחרון 21-08-2022

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: היסטוריה של עם ישראל ויהדות זמננו

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר ב'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): ירון בן נאה

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: yaronbn@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: בקביעה מראש

מורי הקורס:
פרופ ירון בן-נאה

תאור כללי של הקורס:

ספר ההלכה הפופולרי 'חקי הנשים', שראה אור בבגדאד בשנת 1906 נכתב יהודית-ערבית ובמוצהר נועד לנשים. החיבור משקף את דמותה של קהילה יהודית חשובה זו בעידן של תמורות. באמצעות הקריאה בו בתרגומו העברי נתוודע לאחת הקהילות היהודיות הגדולות והפחות נחקרות במזרח המוסלמי, ולדרכי ההתמודדות של יהודים במזרח עם פנים שונות של המודרנה.

מטרות הקורס:

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

הסטודנטים יתוודעו לקורותיה של הקהילה היהודית בבגדאד בשלהי התקופה העות'מאנית, יכירו את המקורות העיקריים לתולדותיה ויבחנו מקרוב את תהליכי המודרניזציה והתגובות כלפיה. בגדאד הינה מקרה מייצג של קהילות אחרות במזרח העות'מאני.

דרישות נוכחות (%) :
100

שיטת ההוראה בקורס:

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:
בטיפול

חומר חובה לקריאה:

נא להאזין להרצאתה של פרופ' אורית בשקין על בגדאד:
https://www.youtube.com/watch?v=aG_hBJPlow

נחם אילן, קאנון אלנסא (חוק הנשים) - חיבורו היחיד של הרב יוסף חיים לנשים בערבית-יהודית, פעמים 109 (תשס"ז), עמ' 57-33

אברהם בן-יעקב, יהודי בבל, מהדורה שניה, ירושלים תשל"ט
ירון בן-נאה, "הלא אנו אנשי המזרח נקראים ...": מאבק על זהות בקהילת בגדד, 1890-1914, זמנים 135 (2016), עמ' 20-8; ירון בן-נאה, מופעי המודרנה בבגדאד והסמליות של 'שינוי המלבושים', ספר יובל לכבוד ריצ' כהן, בעריכת עזרא מנדלסון, ירושלים תשע"ו, עמ' 102-65
נילי גבאי, "חינוך בנות בקהילה היהודית בבגדאד (1894-1951), פעמים 82 (תש"ס), עמ' 118-94
שלמה דשן, יהודי בגדאד במאה ה-19: הצמיחה של רבגוניות מעמדית ותרבותית, זמנים 73 (2000/2001), עמ' 44-30

צבי יהודה, תמורות ביישוב היהודי בבגדאד במאות ה'ב-ה'ח, מחקרים בקורות יהודי בבל ובתרבותם, יצחק אבישור וצבי יהודה עורכים, אור יהודה תשס"ב, עמ' 9-29
 אסתר מאיר-גליצנשטיין, עיראק ויהודיה, ספר עיראק, עמ' 9-18.
 אביבה מולר-לנצט, רעלת בגדאד ובלעדיותה היהודית, בין יהדות לאסלאם בראי האמנות (שלום צבר עורך), ירושלים תשנ"ה, עמ' 18-25
 אביבה מולר-לנצט, לתולדות לבושן של נשים יהודיות בבגדאד, מחקרים בתולדות יהודי עיראק ובתרבותם, שמואל מורה עורך, אור יהודה תשמ"א, עמ' 203-227
 גיא מירון, בין ברלין לבגדאד: חקר תולדות יהודי עיראק ואתגר ההיסטוריוגרפיה המשולבת, ציון עא (תשס"ו), עמ' 73-98
 חיים סעדון (עורך), ספר עיראק, מכון בן-צבי, ירושלים תשס"ב.
 אבירם צורף,
 שאול רגב, הנהגות ומנהגים שחידש הרב יוסף חיים (הבן איש חי) בבבל – בין הלכה לקבלה, חלמיש למעינו מים: ספר לכבוד משה חלמיש בעריכת א' אלקיים וחביבה פדיה, ירושלים תשע"ו, עמ' 516-541
 דודו רוטמן, נפלאים מעשיך לרב יוסף חיים מבגדאד: הקובץ והקשריו הספרותיים וההיסטוריים, פעמים 109 (תשס"ז), עמ' 59-93
 עידית שרוני, לבוש היהודים בבגדאד, ספר עיראק, עמ' 190-194.
 דודו רוטמן, "כך נבראתי": נשים ומגדר בסיפורי הרב יוסף חיים מבגדד, בתוך: אליעזר פאפו, חיים וייס, יובל הררי ויעקב בן-טולילה (עורכים), דמתה לתמר: מחקרים לכבוד של תמר אלכסנדר (eq&איל פריזינטי, כרכים ח-ט, מכאן, כתב עת לחקר הספרות והתרבות הישראלית, כרך טו), ב, אוניברסיטת בן גוריון בנגב, באר שבע תשע"ה, עמ' 669-699
 ראובן שניר, בגדאד, אתמול: על היסטוריה, זהות ושירה, פעמים 125-127 (תשע"א), עמ' 97-156

חומר לקריאה נוספת:

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 0 %
 הרצאה 0 %
 השתתפות 50 %
 הגשת עבודה 25 %
 הגשת תרגילים 25 %
 הגשת דו"חות 0 %
 פרויקט מחקר 0 %
 בחנים 0 %
 אחר 0 %

מידע נוסף / הערות: